

Op 1 december 2020 zijn bij de Raadsgriffie vragen binnen gekomen van de heer Jelle Kort van de fractie GroenLinks gericht aan de voorzitter van de Raad op grond van ex artikel 35 van het Reglement van Orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van de Raad. Het college van Burgemeester en Wethouders beantwoordt de vragen, over fundamentele kritiek SCP op decentralisaties door het Rijk, als volgt.

1. Wat is de reactie van het College op genoemd SCP-rapport?

Voor een groot deel herkent het College zich in de bevindingen van het SCP. Het rapport toont aan dat de transformatie in het Sociaal Domein tijd kost, meer tijd dan aanvankelijk bij de decentralisaties is verondersteld. Een transformatie van verzorgingsmaatschappij naar participatiemaatschappij gaat immers niet zomaar. Het vraagt om forse stappen in kaders, beleid, inzet, uitvoering en inrichting om daadwerkelijk te transformeren naar een samenleving die een adequaat vangnet dichtbij mensen kan organiseren en realiseren.

De vraagstukken en dilemma's ten opzichte van de oorspronkelijke opdracht vanuit het Rijk die in het SCP-rapport worden benoemd, zijn eveneens herkenbaar voor Enschede. De drie decentralisaties in het sociaal domein zorgen vanaf de start voor mogelijkheden tot vernieuwing, maar zorgen ook voor uitdagingen binnen de uitvoering. Zo zien we dat de juridische ruimte die er binnen de verschillende wetten is, niet altijd passend is voor de benodigde (integrale) oplossing richting onze inwoners.

Het College staat (nog steeds) achter de doelen van de decentralisaties. Doordat we dichterbij de inwoners van Enschede staan en nauwere contacten onderhouden met maatschappelijke partners, kunnen we betere en passende ondersteuning bieden voor inwoners die dat nodig hebben. Het College is dan ook van mening dat we niet gebaat zijn bij een nieuwe stelselwijziging. Het rapport steunt ons wel in het gesprek dat we lokaal en met het Rijk moeten voeren en blijven voeren over eventueel herstel of aanpassing van de weeffouten die we in de uitvoeringspraktijk zien.

2. Welke bevindingen uit dit rapport maken u bezorgd over de situatie in Enschede?

Het zijn de volgende dilemma's en vraagstukken uit het SCP-rapport die het College de meeste zorgen baren. De dilemma's die ook zijn benoemd in de brief die uw Raad heeft ontvangen ter voorbereiding op de stedelijke commissie van 17 december jl. over de vraagstukken die door het DPE zijn aangedragen.

- WEES REALISTISCH OVER REDZAAMHEID EN DE ZORGZAME SAMENLEVING.

Ook in Enschede zie we de spanning tussen verwijzen naar zelf- en samenredzaamheid, eigen kracht en sociaal netwerk en het vermogen van de inwoners om daar invulling aan te kunnen geven. We merken dat we hierin soms tegen beperkte mogelijkheden aanlopen, niet iedere inwoner heeft een toereikend netwerk beschikbaar. Anderzijds zetten we in op het versterken van de sociale basis in de wijk om daarmee in staat te zijn ondersteuning zo vroeg en zo nabij mogelijk te organiseren. We zien dat er veel waardevolle initiatieven uit de samenleving zijn ontstaan, inwoners blijken veerkrachtiger dan zij zelf voor mogelijk hielden. Het blijft hierin aftasten naar de (on)mogelijkheden van inwoners en hun sociale netwerk.

- REKEN JEZELF NIET RIJK, FINANCIËLE BEHEERSBAARHEID VERSUS ADEQUATE ONDERSTEUNING.

Budgettaire krapte en financiële taakstellingen lijken het debat te overheersen en dat doet het al 5 jaar. Dit vertaalt zich ook door naar de afspraken die we maken met onze partners: kortdurende afspraken tegen scherpe tarieven. We spreken over innovatie, maar er bestaat als gevolg hiervan weinig ruimte voor aanbieders om innovatie te bieden. Tegelijkertijd groeit het besef dat transformatie tijd kost en investering nodig is om de vruchten daarvan te kunnen plukken. We zien hierin een spanning tussen het uitkomen met rijksmiddelen en anderzijds de druk om

optimale zorg en ondersteuning te bieden voor onze inwoners. Een debat over wat adequate ondersteuning moet zijn en wat we daar financieel voor over hebben is hierin noodzakelijk.

- HANTEER EEN BREDE DEFINITIE VAN HET SOCIAAL DOMEIN.

De oproep om vooral integraal te werken vanuit het perspectief van de inwoners en niet primair vanuit één van de drie wetten wordt ook in Enschede herkend. Tegelijkertijd hebben we te maken met verschillende uitgangspunten die onder de verschillende wetten liggen en zijn we gebonden aan privacywetgeving.

3. Hoe kijkt u, gelezen het rapport, aan tegen de ambitie om met de Rijksmiddelen uit te komen in het sociaal domein? En bent u met GroenLinks eens dat voorkomen moet worden dat inwoners de dupe worden van misrekeningen van beleidsmakers?

Het College erkent dat een grootschalige transformatie zoals we die in het Sociaal Domein kennen bemoeilijkt wordt wanneer er tegelijkertijd een grote financiële opgave ligt. De financiële druk voelen we. We zijn vanuit beperkte middelen aan het verdelen. Willen we vasthouden aan de ambitie om uit te komen met Rijksmiddelen dan zullen we nog fundamenteler moeten nadenken hoe we sturing geven aan het Sociaal Domein: wat kan een maatschappij zelf aan? Voor wie zijn we er? Wat is keuzevrijheid? Vragen waarlangs we onze visie op het Sociaal Domein samen met uw Raad willen aanscherpen.

Landelijke wetgeving en de daaraan verbonden rijksmiddelen bepalen in belangrijke mate onze handelingsruimte. Uiteraard willen we voor onze inwoners doen wat nodig is, vandaar dat wij in Enschede op realistische wijze begroten en daardoor niet uitkomen met de rijksmiddelen.

4. Hoe is dit SCP-rapport concreet van invloed op handelen en voornemens van het College?

Het College is van mening dat de eerdergenoemde dilemma's op tafel moeten komen te liggen. In gesprek met uw Raad én met het Rijk. Het debat daarover mogen we nog scherper voeren. Het SCP-rapport is behulpzaam in dit debat. Daarnaast ondersteunt het rapport de lijn van het College, omdat we het inhoudelijke zoals gezegd grotendeels herkennen.

5. Bijvoorbeeld waar het gaat om de voorbereiding van de volgende zomernota? Of waar het gaat om uitwerking van de nieuwe Jeugdwet?

Het rapport heeft als zodanig geen directe consequenties voor de volgende Zomernota. Het voedt vooral de lopende gesprekken tussen gemeenten en Rijk over structurele wijzigingen in inzichten, verhoudingen, budgetten en wetgeving. Mochten zich wijzigingen op deze aspecten voordoen, mede als gevolg van de boodschap van het SCP, zijn deze pas op langere termijn te verwachten.

Voor de goed orde, er is nog geen sprake van een gewijzigde Jeugdwet, Voorstellen zijn in voorbereiding en zullen nog door het parlement moeten vastgesteld. Wellicht dat de bevindingen van het SCP onderdeel worden van de beraadslagingen en besluitvorming.

6. En bijvoorbeeld waar het gaat om uw positie in VNG verband en lobby activiteiten van de gemeente richting Rijk in het algemeen?

Het College participeert op landelijk niveau in regulier VNG-verband en in de G40 Sociale Pijler. Daarnaast vinden in de regionale Bestuurscommissie OZJT ook lobbyactiviteiten plaats, via portefeuillehouders die aan VNG-commissies deelnemen. Enschede adviseert hierin. De gemeente is verder actief in diverse landelijke (bestuurlijke en ambtelijke) strategische overleggen over zowel beleid als financiën. Dit zetten we uiteraard voort richting de formatie en het nieuwe kabinet. Het SCP-rapport wordt daar onderdeel van onze boodschap.

7. Leidt het genoemde SCP-rapport tot een onderbouwd verzoek om financiële compensatie van de gemeente Enschede door het Rijk?

Het SCP-rapport draagt bij aan het in beeld brengen van de complexiteit van de transformatie/ontwikkeling van het sociaal domein en de dilemma's waar gemeenten tegenaan lopen. Het rapport is daarmee input voor de al lopende landelijke lobby rondom financiële compensatie en reële landelijke doelstellingen/verwachtingen rondom de transformatie in het sociaal domein. Het rapport geeft extra handvatten voor het verder aanscherpen van het verzoek tot financiële compensatie, niet tot een verder aangescherpt lokaal verzoek van Enschede. Enschede sluit zich voor de verdere lobby aan via de VNG en de G40.

Enschede, 12 januari 2021

Burgemeester en Wethouders van Enschede,
de loco-Secretaris, de Burgemeester,

E.A. Smit

drs. H.J. Meijer